

ปัญหาพิเศษ

เรื่อง

การมีส่วนร่วมในกิจกรรมป่าชุมชนของชาวบ้านปล้องเหนือ
ตำบลปล้อง อำเภอกิ่ง จังหวัดเชียงราย

PEASANT PARTICIPATION IN PLONG-NUA VILLAGE COMMUNITY
FOREST ACTIVITIES IN PLONG SUB-DISTRICT,
THOENG DISTRICT, CHIANGRAI PROVINCE

โดย

นายตราวุฒิ อรุณกิจ

เสนอ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้

เพื่อความร่วมมือแห่งปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (ส่งเสริมการเกษตร)

พ.ศ. 2540

บทคัดย่อ

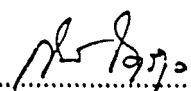
ชื่อเรื่อง: การมีส่วนร่วมในกิจกรรมป่าชุมชนของชาวบ้านปล้องเหนือ ตำบลปล้อง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดขอนแก่น

โดย: นายศราวุฒิ อรุณกิจ

ชื่อปริญญา: วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาเอก: ส่งเสริมการเกษตร

ประธานกรรมการที่ปรึกษาปัญหาพิเศษ: .....

 (อาจารย์กิตติพงษ์ ไตรธิกุล)
 ...../...../.....๒๐

การวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมในกิจกรรมป่าชุมชนของชาวบ้านปล้องเหนือ ตำบลปล้อง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดขอนแก่น มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของราษฎรบ้านปล้องเหนือ 2) การมีส่วนร่วมในกิจกรรมป่าชุมชนบ้านปล้องเหนือ และการใช้ประโยชน์จากป่าชุมชน 3) ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานป่าชุมชน ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้คือ หัวหน้าครอบครัวที่อาศัยอยู่ในบ้านปล้องเหนือ ตำบลปล้อง อำเภอกันทรวิชัย จากการสุ่มตัวอย่างจำนวน 96 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลคือ แบบสัมภาษณ์ สำหรับข้อมูลได้ถูกนำมาวิเคราะห์ด้วยเครื่องไมโครคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์

ผลการวิจัยพบว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 45 ปี ส่วนใหญ่จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาตอนต้น จำนวนสมาชิกในครอบครัวเฉลี่ย 4 คนต่อครอบครัว ประกอบอาชีพเกษตรกรรมมากที่สุด มีรายได้เฉลี่ย 29,422 บาทต่อปี มีพื้นที่ถือครองเฉลี่ย 9.77 ไร่ มีเพียงร้อยละ 22.92 เคยได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับด้านป่าไม้ในหลักสูตรการป้องกันไฟป่า สำหรับแหล่งข่าวสารด้านป่าไม้ที่ได้รับเป็นประจำสูงสุดได้แก่ หอกระจายข่าว รองลงมาคือโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ และเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตามลำดับ

ในด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมป่าชุมชนของผู้ให้ข้อมูลพบว่า กิจกรรมที่ชาวบ้านมีส่วนร่วมในระดับสูง ได้แก่ การเข้าร่วมประชุมประจำเดือน รองลงมาได้แก่ การพัฒนาป่าชุมชน

ประจำปี พิธีกรรมเลี้ยงผีเจ้าที่ในป่าชุมชน และการเข้าร่วมทำแนวกันไฟป่าในพื้นที่ป่าชุมชน ตามลำดับ นอกจากนี้เป็นกิจกรรมที่ผู้ให้ข้อมูลมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง ได้แก่ การจัดทำและซ่อมป้ายแสดงแนวเขต การเข้าร่วมตัดไม้ในป่าชุมชนเพื่อนำมาสร้างฝายประชาอาสา การเก็บไม้พินมาจำหน่ายเพื่อนำเงินเข้ากองทุนหมู่บ้าน การลาดตระเวนตรวจป่า และการเข้าร่วมประชุมกำหนดเขตป่าชุมชนเพิ่มเติม ส่วนการใช้ประโยชน์จากป่าชุมชนที่มีการใช้มากที่สุด ได้แก่ การใช้ประโยชน์จากป่าชุมชนเพื่อเป็นแหล่งอาหารสำหรับบริโภคและขายเป็นรายได้ และการใช้ไม้จากป่าชุมชนเพื่อนำมาก่อสร้างอาคารณะประโยชน์ของหมู่บ้าน และลักษณะที่มีการใช้ประโยชน์น้อยที่สุด ได้แก่ การใช้น้ำจากป่าชุมชนเพื่อการเกษตร การใช้ป่าชุมชนเป็นแหล่งสำหรับหาสมุนไพร และการใช้ป่าชุมชนแห่งนี้เพื่อเป็นแหล่งเลี้ยงสัตว์

สำหรับปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานป่าชุมชนของชาวบ้าน พบว่ามีปัญหาอุปสรรคอยู่ในระดับมากเกี่ยวกับ การขาดงบประมาณสนับสนุนจากภายนอก ส่วนปัญหาอุปสรรคระดับน้อย ได้แก่ 1) ขาดสิ่งอำนวยความสะดวกในป่าชุมชน 2) การขาดความรู้ เครื่องมือและอุปกรณ์ในการดับไฟป่าในฤดูแล้ง 3) การขาดความรู้ในการดำเนินงานป่าชุมชน และ 4) การลาดตระเวนตรวจป่ายังไม่เพียงพอ

ABSTRACT

Title: Peasant Participation in Plong-Nua Village Community Forest Activities in Plong Sub-District, Thoeng District, Chiangrai Province

By: Mr. Saravut Arunkij

Degree: Master of Science (Agricultural Extension)

Major Field: Agricultural Extension

Chairman, Special Problem Advisory Board:

Kittipong Towthirakul

(Mr. Kittipong Towthirakul)

14, Nov., 1997

The research on peasant participation in Plong-nua village community forest activities, Plong sub-district, Thoeng district, Chiangrai province, was aimed to study 1) personal and socio-economic characteristics of residents of Plong-nua village; 2) their participation in community forest activities and community forest utilization; and 3) problems and constraints in the operation of the community forest. The respondents in this study consisted of 96 randomized samples of heads of families living in the village. The data were collected by interview and analyzed by mean of interview schedule and analyzed by using the statistical packages for the social sciences (SPSS/PC⁺).

The results showed that most of the respondents were male; had an average age of 45 years; had finished primary education; had an average of 4 members per family; were engage in agricultural occupation; received an average income of 29,422 baht per year; and possessed an average area of 9.77 rai. Approximately 23 percent of the respondents had undergone training related to forestry i.e. forest fire prevention. Their major sources of forestry-related information were village broadcasting towers, followed by television, radio, newspapers, and government officers, respectively.

The respondents were found to have a high level of participation in monthly meetings, followed by annual community forest development; ritual ceremonies for spirits of the forest; and making community forest fire breaks, respectively. They had the moderate level of participation in building and repairing sign showing boundaries; cutting trees to construct water weirs; picking firewood for sale to raise village funds; forest patrolling; and participation in meetings to determine additional community forest boundary. For forest utilization, it was found that the community forest was mostly used as the source of food, both for consumption and for sale; and the logging of trees for the construction of village public parks. The forest was least utilized as a source of water for agriculture, as a source of medicinal plants, and as animal grazing areas.

The problems and constraints in the operation of community forest considered to be at high level was the lack of supporting budget from external sources, those at a low level were 1) lack of facilities in the community forest; 2) lack of knowledge, tools and equipment for fire extinguishing in dry season; 3) lack of knowledge of community forest management; and 4) insufficient forest patrol.